

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. februarja 2019 - Leto XXIX, št. 6

stran 2

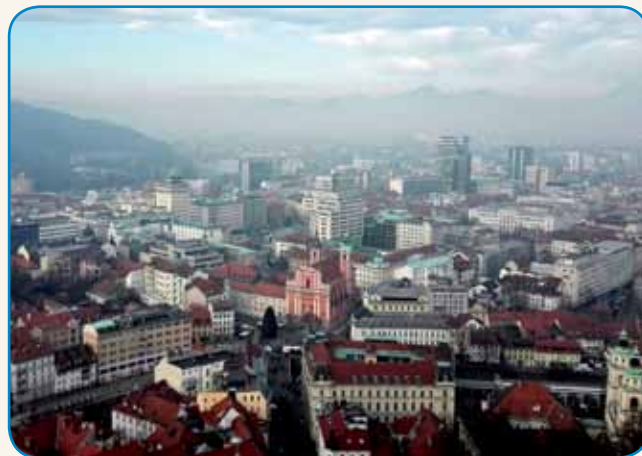
Ob desetletnici v Porabje prišli štajerski pravličari

KAK JE INDA FAJN BILAU
stran 5

VEČ LET JE PREŽIVO NA TIHINSKOM
stran 6

DEJDEK MRAZ JE NEJ SVETI NIKOLAJ
stran 10

Ob desetletnici v Porabje prišli štajerski pravličari

Slovenski pravličari ali lidgé, šteri slovenske pripovejsti pripovedjajo, so 1. februara že šestič prišli v Porabje. Na prvi pet srečanaj na Gorenjom Seniki, v Števanovci pa Varaši smo zvekšoga čüli v domanjoj rejči pripovedjati knjižničarke s Prekmurja, bole djenau s Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. Tisti programi so se zvali »Obujamo dediščino« ali »Prebidimo erbo« ino je bila njina soorganizatorka od leta 2017 Slovenska zveza.

Učenci Zavoda Virtuoz iz Bodonec

Na večer pred letošnjov svejčnicov pa so leko malo ovaški program vidli pa čüli vsi, šteri so prišli v gorenjesenčarsko Ižo djabok. Pred punov veukov izšov so v knjižnoj rejči pripovedjali trgé knjižničari s slovenske Štajerske, vejpa so projekt »Pravlični večeri za vözraščene« vözbrodili v Mariborskoj knjižnici djenau pred desetimi lejtami.

»Leta 2009 smo začnili s trejmi knjižnicami: z Maribora, Lenarta pa Slovenske Bistrice,« nam je eške pred programom raztomačila koordinatorka projekta *Lea Hedl*. »Naši sodelavci, šteri se med delom srečavajo s pripovejstami, so tak dobili priliko, ka vözraščnim ranč tak nutpokažejo, kak lepau vejo pripovedjati. Sledik je vsikšo leto cujprišla kakša nauva knjižnica, gnes je tau projekt s 17 inštitucijami s cejle Slovenije.«

Koncept večerov je takši, ka se

pravličari sami odlaučijo, ali pripovedjajo ljudsko ali avtorsko pripovejst. Gnes sodeluje v skupini 13 knjižničark pa knjižničarov, med njimi sta dvej takšivi, šterivi v domanji gučaj pripovedjata: Prekmurka *Vesna Radovanovič* pa Agica *Kovše* z južnoga tala štarjerskoga brega Pohorja.

Tistoga petkovoga večera je pri toploj peči sekretarka Slovenske zveze *Biserka Bajzek* pozdravila vse navzauče, med njimi varaškoga generalno-

ga konzula *Borisa Jesiha* pa nekedešno direktorico soboške knjižnice *Jasno Horvat*, štera je začnili s pripovejstami sodelovati s Porabjom.

Namestnik gnešnje direktorice soboške knjižnice *Klaudije Šek Škafar*, *Janez Horvat*, se je poklono vsejm, šteri radi poslušajo pripovejsti. Kak je vöpostavo, pravlice so nej samo za mlajše, liki za vözraščene tö, vejpa nas z modernoga svetá razménosti odpelajo v svejt, šteroga razmejta samo düša pa srcé.

»Tau je biu tvoj dén lübezni«, smo čüli lepo slovensko pesem spejvati dvej deklüčini, šterivi se včita gitaro igrati na Zavodi Virtuoz v Bodonci. Navzaučim se je tau spoj vidlo, vej so pa ništerni cujbrundali. Te pa je pred publiko staupeo sodelavec Splošne knjižnice Slovenske Konjice *Marko Bezenšek*, šteri je oprvin v Porabji odo. Pripovejdo je o Razménosti pa Sreči, ki sta se svajüvali, štera več

velá. Razménost je pomagala mladoma pavri, ka je s pomočjav kratke pripovejsti daubo srcé kraličine. Gospaudge pa so bili prauti toma zdavanji, zatok so legéna steli obejsiti. Te ma je pomagala Sreča, ka je vujšo smrti, zatok od tistoga mau Razménost vsikdar lepau vkrajstauipi, gda Sreča naprauti pride.

»Pravlice majo globko znamenje, šteroga mlajši lekar samo čütijo. Mi, vözraščeni pa ga mogauče razmejmo tö, če rejsan nej vsikdar,« se je smejau štajerski pravličar. »Mi dostakrat pripovedjamo ljudske pravlice, depa nej samo slovenske, liki s cejloga sveta. Gda sem začno pripovedjati, sem se čüdivo, kelko lüstva se za pripovejsti briga. V naše knjižnice pride poslušat večkrat više petdeset lüdi, starejši pa mlajši, vejpa so pravlice nej vezane na generacije,« je cujdau Marko Bezenšek.

Vodja mladinskoga oddelka Knjižnice Ivana Potrča s Ptuja *Liljana Klemenčič* je na Gorenji Senik prišla s pripovejstov, štero je s pomočjav pä ljudski pravlic sama napisala o slovenskoj mitičnoj, literarnoj pa fašenskoj figuri *Kurenti*. Gda je té eške mali pojbiček biu, ma je eden vert dau drauvene peneze, štere pa je pojep raztalo med kaudišami. Za tau je daubo edne gosli, na igrauto šteri vsi plešejo, pükšo, stera vsikdar zavadi, pa bečko, ki se nikdar ne sprazni. S temi je Kurent dosta kaj vrajžoga napravo, gda pa je po smrti prišo pred svetoga Petra, so ga poslali na Mejsec, gde ga eške gnesnedén leko vidimo.

»Ta pripovejst je napisana tak za mlašečo kak za vözraščeno düšo,« je tomačila ptujška knjižničarka. »Že na začetki je komplikacija, v njej sta humor pa potüvanje ino iskanje dobrog sveta. Na konci se vse konča z dobrosrčnostjov. Pravlice so najstarejša forma literature,

majo veuko mauč, so vrasstvo za düšo. Potüjejo po svejti, tak so gnes prišle med naše lüdi s té kraj grajnec tö,« nam je pripovedjala Liljana Klemenčič.

Robert Kerleži z Mariborske knjižnice (o šterom smo zvödali, ka spoj rad na ultramara-

Velka iža se je napunila z najgir lidami

tonaj lejče) je tapravo dvej kračüšivi pripovejsti. S prve smo se leko navčili, ka če nas od našoga cila veuka voda laučü, samo tak leko prejk pridemo, če nas na drugoj strani edna lübeča peršona čaka. Druga pripovejst od dvej pisauv pa nam je raztomačila, ka moremo s smejačim obrazom v gledalo pogledniti, prva kak stauipimo vöz z rama, vejpa samo tak leko prijazne lüdi srečamo.

»Pravlice so univerzalni gezik. Nega mlašeči pa vözraščeni pripovejsti, vsikši clovek ovak razmej pravlice v svoji mladi pa stari lejtaj,« je tomačo mariborski knjižničar. »Lidgé so vsikdar pripovedjali od toga, ka se jim je zgodilo. Te pa so pripovejsti dobile nauvo dimenzijo, vsikši je nika cujdau ali vkrajvzeu. Pravlice so nej v ednom svejti, šteroga smo samo tak vözbrodili. Lidam se je vse tau godilo, istina pa, ka so pripovejsti malo nafudnili,« je pripovejdo *Robert Kerleži*.

Zvün gostov iz Slovenije smo leko tistoga večera čüli eške dvej pripovejsti v našoj dmanjoj rejči tö. *Vesna Radovanovič* iz Murske Sobote je pá pri-

pelala edno pravlico *Ferina Lainšček*a s knjig »Mislice«. V etoj se mladi porabski foringaš Lajoš zalübi v lepo varaško gospodično Angeliko. Gda vse svoje odá, ka bi gi küpo smaragdni pa džundžovi lanček, ga lepotica donk vkrajodžené. Za svojo hüdobijo pa more

plačati: z mazalom od Lajoša matere grda pa stara grata.

Organizatori porabski pravlični večerov se furt trüdiyo, ka bi pripovejdo nekak z dmannje krajine tö. Strina *Marija Svetec* z Varaša so povödali edno madžarsko pripovejst o srmastvi, štero so sami doj-obrnali na našo slovensko rejč. V njej je bilau več motivov s pravlice o Jančini pa Juliški, ino kak vsikdar, srmački mlajši so na konci zdaj ranč tak srečno živeli do konca svoji dni z žaklom zlata, šteroga so prefrigano od hüdogo možaka krajvzeli.

Slovenski pravlični večer za vözraščene so zvün grajnc Slovenije oprvin pred dvöma letoma v taljanskom Trsti držali. Od leta 2017 pa na porabske programe tö vsikdar spoj dosta lüdi pride, tau lepau kaže na tau, ka če rejsan nas življenje ovak vči, eške vsi po mlašeče vörjemo, ka more biti dobro z dobrim poplačano.

(Kejp na 1. strani: Organizatorge pa tisti, steri so pripovedjali v Iži djabok na Gorenjom Seniki.)

-dm-

foto: K. Holec

Samo s skupno močjoov kak inda svejta

Človek že od začetka svoje zgodovine vej, ka z ene same človeške mauči daleč ne more priti, ka ga svejt kauli sebe vmori. Etak se je navčo vküper delati z drugimi, pa je itak podrejen (alávetett) vekšoj mauči. Gda smo eške mali pavri nej tau gledali, aj Baug vari, »soused bole zelesno travo ma«, liki smo eden drugoma za peto-šesto rauko skočili, ka več rauk bole brž naredi kakšo delo, se je to zgodilo, ka nas je na tranki deset grblalo pa naklajalo süjo seno. Pa itak, če je Baug ovak skončo, sta v enoj minuti blisk pa gron prišla, pa se je lejvalo, kak bi nikdar konca nej štelo gratati.

Če si mislimo, ka sami daleč pridemo, smo se vujnzili kak Talana pes, gda je namesto žujce léd pojo.

Tak pa te ge sama to tak mislim, ka je trbej člėki kaulik

asek, tao je vrejdnost! Ge se lejko radüjem sama pri sebi, pa kakšno veseldje je tisto? Če se pa drugi z menov veselijo, je že kaj vrejdnost! *Slovenke in Slovenci na Vogrskom, ostanimo skupnost, štera je inda svejta znala vküper držati pa delati vsem nam na asek, pomagajte mi, da pri tom lejko vse več naredim vküper z vami.*

Po dugom uvodi malo rztomačim, zakoj je tē uvod.

Mi, „parlamentarci“ januara nemamo svojih sej v parlamenti, če se samo kaj zvünrednoga ne godi, dapa zatok aj nišče ne misli, ka takšoga ipa sedimo pa gledamo vō iz glavė. Tao

je čas za priprave, za obiske, za pogučavanje z lidami, sodelavci, s politiki, z volivci, s šterimi mo do poletja ali v taujoj leti delo meli.

Ge sem to žé rano začnila, tao se pravi, ka že na začetki leta sem gorpoiskala več sodelavcov univerze ELTE pa SAVARIA zavolo enih tekočih problemov, ka se je po dugi pogučavanjaj za en cajt rejšilo. Pogučavanja sem mejla s cerkvenimi osebami paoleg obnovitve cerkva v porabski vasaj pa varaške cerkve. Bila sem

na bole razširjenom pogovori pri našom püšpeki Jánosi Székelyi. Od njega zdaj vendar že vsi vejte, ka je fejst naklonjeni slovenski narodnosti na Vogrskom – pa drugim to – pa je že cejlo slovensko mešo slüžo v Števanovci, tak, liki bi vsigdar tuj med nami živo. Stare molitvenike me je proso – Mešo z lüdstvom –, pa se tak pripravla sé v Porabje, ka tuj de slovenski mešuvo,

zvün pridige. Tak ka si mi to moremo v roké vzėti molitvenike, stare molitve, mlajšom

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss s Katalin Szili, pooblaščenko premiera za narodnostna vprašanja v madžarskem zamejstvu

navčiti, pa s kaorošami v cerkvaj vküper spejvati pa moliti pa odgovore davati v našoj domanjoj rejči. Ne moremo povedati, ka tau nam néde, ka s tejm zatajimo svoje pokolenje, tao, ka smo Slovenci, ka so bili naša mati, stara mati pa prababica pa tak tadale. Krepek človek se ne da prejk, pa mi, Slovenci, mi se prej ne podamo!

Mogla sem gorpoiskati Katalin Szili, štera je gnauk svejta bila predsednica Parlamenta, zdaj pa je prava rauka predsednika vlade, predsednik Orbán Viktor jo je imenoval za pooblaščenko premiera za narodnostna pitanja v madžarskom zamejstvu, dapa Katalin Szili je zavzeta za Porabske Slovence to, spodbuja nas, ka more ta narodnost gor ostaniti, pa ka lejko, nam sama pomore. Pogučavale sva se, kakšne plane mamoz za letos, pa za več lejt, kak bi lejko za mladino ponüdili takše pogoje, ka bi se njim splačalo doma ostati v Porabji, ka tu lejko cüj da Vogrski rosag, pa kakšne naloge moremo mi sami opraviti, ka se aj gezik ohrani. Katalin Szili

nam ponüja sodelovanje za letošnje leto to, plane, gé pa ka bi radi naredili pa si postavljajo vküper porabske slovenske organizacije, inštitucije, samouprave, družštva pa vüпам se, ka vse več podjetnikov, šteri do si vüпали podproprosit.

Železna županija je tista politična, družbena, gospodarska enota, pod štero spadne Porabje. Ravna nad našimi organizacijami, samouprave – tak lokalne kak narodnostne – morejo vse svoje dela javiti na Vladni urad Železne županije, štero vodi tē cajt Bertalan Harangozó, po porekli Hrvat iz Petrovega sela. Na obiski pri njem sva zgodovinsko

pregledala, zakoj so vesi paulleg meje tak, kak so, zakoj je dosta lüdi odišlo v stari cajtaj, zakoj odidejo zdaj, pa sva iskala, kakšne rešitve so za gnešne cajte, aj se Porabje ne sprazni, ka tau bi bila velka zgüba za cejlo Vogrsko, dapa za cejlo Slovenijo to. Pogučavala sva se o tom, kak moreta dve državi vküper delati kak sosedni državi pa kak državi, šteri mata za prebivalce na našoj strani Slovence, na njinoj pa Vaugre. Dober cajt sva debatirala, kak je gnesden v Evropi, ka nas čaka na volitvaj maja pa kak se moremo mi, pripadniki slovenske narodnosti, pripravlati na jesenske lokalne in narodnostne volitve. O tom mo pisala pa na forumaj to gučala.

Obisk sem mejla pri glavnom notarji Skupščine Železne županije, Petru Balázsju. Mladi notar, poln energije, je prisluhno problemom in pomanjkljivostim, ki sem mu

naštejla glede ravnanja in sodelovanja s slovensko narodnostjo s strani skupščine, in mi je izrazo, da de z vso svojo oblastjo na tem, da se slovenska narodnost v Porabji ne bi počutila kak „tihinsko dejte v družini“.

Čakajo me še obiski pri politikih v Budimpešti in čakajo me redna srečanja s Slovenci doma v Porabji in po Madžarski. Spet bi rada obiskala vsakšo porabsko ves, Andovce in Otkovce to, organizacije in kulturna društva in društvo mladih in navöke mladih, ter vse vas, ki od mene tau želite. Tudi za osebna srečanja sem vam na razpolago, samo se po telefoni zglasite, številko najdete na www.szlovenszoszolo.hu. Prosim pa, da mi pri organiziranji srečanj pomagata člani narodnostnih samouprav, društev, aktivisti ali prav svetniki lokalnih samouprav. Na osebnih srečanjih bom vam

Pogovori so potekali tudi na Vladnem uradu Železne županije z Bertalanom Harangozójem

sebe zbrati lüdi, s šterimi lejko vküper dela – vküper dela. Nej tak, ka eden dela, drugi pa čakajo, ka vej tē eden naredi, liki vsakši po svoji mauči pa iz svojih talentov cüj da za asek vsejm, šteri vküper živimo v takšni ali ovaški skupnosti (közösség): v družini, v vesi, v varaši, v rosagi, na svejti. Ka je meni samomi na asek, tau nika ne vala!

Ka je nam vsem vküper na

S Pétrom Balázsyjem, glavnim notarjem Železne županije

še več povedala o pomembnosti mojih obiskov v korist Slovencev na Madžarskem ter o svojem lepem, čeprav fizično in duševno zahtevnem delu. Slovenke in Slovenci! Imejte lepo leto 2019!

*Erika Köleš Kiss,
parlamentarna
zagovornica Slovencev
na Madžarskem
Foto: F. Süttö*

PREKMURJE

Hidroelektrarne

Sredi preminaučoga leta smo pisali o ton, ka je bilou na letni konferenci programa Unesca Človek in biosfera razglašeno Biosferno območje Mura. Pred par dnevi je v Velki Polani 16 obmurskih županov z območja nauvoustanovljenoga Biosfernega območja Mura daubilo v roke Unescov certifikat programa Človek in biosfera. Minister za okolje in prostor Jure Leben, steri je vküper z Miguelom Clüsener-Godtom iz omenjenoga programa podelo certifikate, je ob toj priliki pravo, ka elektrarn na reki Muri nede in ka de on napravo vse, ka leko v dobro tej reke. V medresorsko usklajevanje je že dau predlog, ka se stavi državni prostorski načrt za gradnjo hidroelektrarne na Muri. »Kak znamo, je okoljsko poročilo negativno in trenutno ne vidin potreb, ka tej postopek teče naprej,« je cujdau Leben, Gordana Beltram z okoljskega ministrstva pa je pravla, ka so fontoški takši projekti, kak je na primer kolesarska pout, stera de povežala pet rosagov, Slovenijo, Avstrijo, Rovaško, Madžarsko in Srbijo, in biosferna območja v njih.

Naravovarstveniki, združeni pod kampanjo Rešimo Muro!, so bili veseli toga, ka je napovedo minister, vseeno pa so se odlaučili, ka napišejo ške javno pismo predsedniki vlade Marjani Šarci. »Zahtevamo, ka se reko trajno zaščiti in se s ten konča več kak 30 let bitke za reko Muro,« so zapisali v pismi in Šarca pozvali, ka naj ministre, steri sestavljajo Vlado, spaumni na zavezo v koalicijskon sporazumi in jih pozove k aktivnostim za trajno zaščito reke Mure. V pismi so predstavili tüdi stopaje in aktivnosti, steri so potrebni, ka de reka Mura rejsan zaščiten.

Silva Eöry

Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija v letu 2019

POUDAREK TUDI V ŠIRŠEM POMURSKEM, SLOVENSKEM IN ZAMEJSKEM PROSTORU

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija je že začela uresničevati letošnji program, in sicer z izjemno obiskano in odmevno predstavitvijo knjige člana Programskega sveta Uroša Lipuščka *Prekmurje v vrtincu pariške mirovne konferen-ce 1919 - Vloga Združenih držav Amerike in majorja Douglasa W. Johnsona pri določanju slovenskih (prekmurskih) mej*. Za knjigo je veliko zanimanje in kaže, da bodo ponatisnili prvo naklado.

Šiftarjeva fundacija načrtuje še več dogodkov, povezanih s praznovanjem 100-letnice priključitve Prekmurja Sloveniji in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, sodelovala pa bo tudi v skupnih dogodkih, ki bodo skozi vse leto. Določanju meje v Prekmurju po 1. svetovni vojni bo namenjen naslednji *Vanekov večer*, na katerem bo sodeloval Boštjan Bertalanč, docent zgodovine na Univerzi v Tokiu.

Člani Uprave pa tudi člani Programskega sveta, ki ga zdaj vodi Klaudija Sedar, bodo sodelovali pri pripravi in izvedbi prireditve ob 100-letnici, denimo pri mednarodnem simpoziju, ki ga pripravlja Slovenska akademija znanosti in umetnosti v prvi polovici leta, in izdaji zbornika s simpozija, ki bo predvidoma izšel marca 2020 kot zaključno dejanje vsedravnih, zlasti pa prekmurskih dogodkov, z največjim predvidenim 17. avgusta v Beltincih, kjer bo najprej ekumensko bogoslužje (katoliška in evangeličanska cerkev) in veliko ljudsko zborovanje v parku. Na prvem, pred sto leti, ko so slavili odločitev o združitvi, se je zbralo prek 20 tisoč obiskovalcev iz Prekmurja, Prlekije in številni tudi iz ostalih delov Slovenije. Teško je reči, ali je mogoče organizirati zborovanje, kulturni-glasbeni ali športni

dogodek kjerkoli v Sloveniji, na katerem bi se zbralo toliko obiskovalcev. Številčno najboljše obiskane so prireditve in dogodki (glasba ali šport)

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija svoje dogodke skoraj vedno popestri z nastopi priznanih kulturnih skupin; tokrat pevski zbor Slava Klavora iz Maribora in odličen glasbenik, pevec in pesnik Vlado Kreslin

v ljubljanski dvorani *Stožice*, vendar ne kaj dosti več kot z 10 tisoč obiskovalci.

V sestavo širšega, čezmejnega sodelovanja, sodijo stiki in sodelovanje s Porabskimi in štajerskimi Slovenci ter gra-

srečanje *Naši zakladi*, ki bo tokrat posvečeno 100-letnici dr. Vaneka Šiftarja, in za literarni natečaj na temo *Jaz mladi Prekmurec - danes*

in tukaj (4. oktober). Z ustanoviteljem Vrta spominov in tovarišva Vanekom Šiftarjem bo povezanih več dogodkov, in sicer mariborska Pravna fakulteta, Inštitut za narodnostna vprašanja in Ustano-

Logotip, ki spremlja dokumente in listine, povezane s slovesnostmi ob 100-letnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

diščanskimi Hrvati v Avstriji. S tem je Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija domala edina, ki poskuša ohraniti in tudi na novo razvijati sodelovanje v *panonskem prostoru*, kjer so ob Slovencih v Porabju in na Štajerskem tudi gradiščanski Hrvati, s tamkajšnjim Panonskim inštitutom v Pinkovcu v Avstriji.

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija ima predvideno vsebinsko za tradicionalno majsko

va, so začeli s pripravami 3. Šiftarjevega zbornika, ki bo izšel ob 100-letnici rojstva in 20-letnici smrti. 1. Vanekov zbornik - Pravo-narod-kultura je izšel leta 2001, 2., Bosa pojdiva, dekle, obsorej, pa leta 2010. Predvidoma bo izšel tudi ponatis Vanekove pesniške zbirke *Pobiram orumenele liste*, v Vrto pa se bodo ustanovitelju v spomin zbrali prekmurski in prleški akademiki.

S *Spominskim dnevom*, 21. februarja, in posebnim *Vanekovim večerom* bomo počastili spomin na akademika Antona Vratušo, povezanega z Ustanovo vse od njene ustanovitve. Cvetka Hedžet Toth bo predstavila temo *Kaj se skriva za parolo: kriza vrednot sodobnosti*.

Ustanova bo nadaljevala z drugimi dejavnostmi, med katerimi kaže posebej izpostaviti *Festival poezije in vina* (s sedežem na Ptuj), ki se je z literarnim dogodkom lani prvič predstavil v Vrto, še naprej bo vključena v priprave na kandidiranje Lendave za Evropsko prestolnico kulture leta 2025; v sodelovanju Krajinskega parka Goričko bodo pripravili posvetovanje o razvojni vlogi in pomenu kulturne in naravne dediščine; dramski igralec Evgen Car pripravlja film *Prekmurska poezija v dialektu - Materin jezik kinč predragi* (ob 300-letnici natisa prve prekmurske knjige v starem prekmurskem knjižnem jeziku). Ustanova bo namenjala veliko pozornosti Vrto, ki je del Mreže botaničnih vrtov in arboretumov v Sloveniji. Pri razvoju Vrta nameravajo uresničiti projekt *»Trije parki - kulture, miru in oddiha«*, namenili bodo pozornost sajenju novih drevnin, v poletnem času organizirati *Čitalnice/Čajnice*, v programu so sodelovanja z društvi, denimo z Društvom general Maister, Protestantskim društvom, se vključevali v *Evropsko pot reformacije - Routers of Reformation*. Zanimivih, že doslej uveljavljenih dogodkov in načrtov bi lahko, če bi jih predstavili vse, popisali eno številko Porabja. Zato o tokrat izpuščenih in nekaterih sproti nastajajočih dogodkih v naših naslednjih številkah.

Tekst in foto:
Ernest Ružič

Tikvi pauvamo pa goškice lüjpamo – malo zavolo nostalgije

KAK JE INDA FAJN BILAU

Gnesden vejn od največ porabski lidaj, najbolje od starejši, leko čüjemo: »Kak je inda fajn bilau, kak je veselo pa karažno bilau«. Spaumnim se, meli smo cajt, ka smo dosta vküp odli, enoma-drügoma dostavse pomagali, nej-smo poznali nevošččnosti pa bogastva, liki lübezen, radost, poštenjé pa smo vse vedli ceniti, biti zadovolni. Djeseni pa po dugi zimski večeraj smo pa že mi mlajši tü kumar čakali, aj kam pozovejo našo družino kukarco lüjpat, perdje čejsat, največkrat pa guškice lüjpat. Samo poskrivoma smo leko šli, ka so nam v šauli fejst branili. Furt smo se bojali, aj nas samo stoj vö ne ovadi, ka so nas té fejst naprej vzeli. Ka dobrauta pa lepota sta bile v tisti večeraj? Tau samo tisti leko razmejmo, steri smo tau preživel. Največ pripovejsti, špajsi so se tašoga ipa pripovedjali, vsefale klajfe so tü vöprišle. Zatok smo mlajši z uspičanimi vüjami trno naigro poslõjšali, najbolje tisto, ka nej bilau glyj za nas. Trno radi so popejvali tü, nej bilau pitanje, sto začne, ka do spejvali, nej trbelo nišoga dirigenta vcuj. Spejvanje je šlau z düjše pa s srca. Kak gunci lüstvo gnesden, najbolja pa največ se je prej spejvalo na Gorenjom Seniki. Nej se šteló, če so okapali, žetvo delali ali zimsko delo meli. Zatok pa nej čüda, če največ pa najbaugši pesmarov eške gnesden Gorenji Senik ma. No, podje so se pa radi vküp nabrali pa odli nastrgavat, gde so kakšne dekle, ali gde leko napravijo kašno norijo. Radi so je nota zapejrali, so pred dvera znosili vsefalé ali eške kaula razmetali verti, kravo vöprivezali, domau po pauti pa v bejlom lijani postrašüvali mlade dekle. Vöölõjpane guškice so vertinje

na süjo mogle posišiti pa na toplom držati, aj ne splesnivi- Bili smo fejst srečni varaški Makoš, Eržika Soós, Micka Bajzek pa Klara Fodor. Letos mo delale vekši falat pa mo eške meli več ženskvcuj. Pravijo, vej pa s tikvi nejga dosta dela. Če bi nej delale kvar vrane, požacke pa srné, bi nej trbelo znauva saditi pa nota graditi, bi eške menje bilau. Najvekšo delo pa prosi süšenje guškic, stero nam obredi Micka Bajzek na Židovi. Sajenje, okapanje, osipavanje, tikvi pucanje, zemlau gora kopati si pa nota vtalamo. Lepau, žlakoma pa z veseldjom delamo vse ženske,

Lüpanje je veselo delo, med tejm ka roke flajсно delajo, se leko poguča ali spejva

jo ali ne zbrignejo. Tau je leko bilau več pünklov tü. V zimi so pa vödelali olaj, no, tau je pa lejpo delo bilau. Vertinja brigo mejla kreda djasti dobro domanjo djesti, küjano šunko, krü, slivovo palinko. Vskša držina mejla zavolé olaja, najme-

Ženske med pucanjem tikvi na njiivi, stero obdelujejo z arende

nja za svojo stran. Tak so leko zdravo djesti meli cejlo leto. Kromče, starušanco, gra, lük na olaji, v leta pa najbolja za šalato. Z guškic so pa pekle žete pogače, zaunke, beigléjn, raji dinjski kaup. Guškicove pogačice, stero so ostale po stiskanji olaja, so pa ta skrmili z marov. Bar drtino s toga lejpoga sveta aj leko znauva prživemo pa tadale gora držimo slovenski penzionisti, zatau smo začnili delati za tau indašnjo šego.

gda smo pred lejti dobili priliko v Slovenskoj vesi od verta Dančec Feri bačina pa vertinje tetice Irenke, ka smo guškice odli lüjpat k njim dve-tri leta. Bilau, ka smo kumar meli mesto v krčmej, eške z Gorenjoga Senika so prišle ženske.

Zatau se njima eške gnesden lepau zahvalimo, ka so tau veliko brigo nasé vzeli pa so nas furt trno lepau gora préjali. Škoda, z lejti oni tü menje pauvajo, etak že z menje lidami opravijo tau delo. Zatau smo vözbrodili, ka mo penzionisti si sami pauvali tikvi z guškici v lupinjaj. V Varaši smo najšli menši falat zemlé v arendo, gde po indašnjom pauvamo té fajta tikvi. Pri tejm so na pomauč Marika Kürnyek, Ani

rade smo vküper. Najlepšo delo je pa li guškice lüjpati. S tejm, ka nejmemo dosta guškic, ne nücamo dosti rauk pa aj se po domanjom poznamo, smo se vküp napelale doma pri našoj Micki Bajzek na Židovi. Ona nam guškice prejšnji den dola zmočala, nam fajn toplo küjnjo, veliko mesto napravja. Za süje gunte pa črvau smo se pa méj, drüge brigale, tau se tü vcuj drži. Tak smo pa te leko srečno lüjpale dva zadvečerka, gda smo telko vse mele pripovedjati, ka smo prvin zgotovile, kak bi leko kaj zaspejvale seničke ženske. No, vüjpajmo, ka letos več guškic leko pripauvamo, ka mo vekšo zemlau delale. Nin razmejmo, zakoj neške naš narod več na velke pauvati té tikvi. Dosta vekšo mesto trbej, menje tikvi je za pauv, tikvi so velke, samo malo guškic majo. Tikvi brezi lupinj so pa tak nagausta, kak bi posejene bile, vse je žunto, dosta guškic majo, dosta menje dela dajo. Ali, stokoli kakoli pravi, té olaj z guškic v lupinjaj nejma para, toga leko postavimo pred svejt. No, pa brezi lüjpanja guškic, smo dosta zdjibili, najbolja dobro družbo, padaštvo, veseldje pa pravo lübezen eden do drügoga.

Kejpa pa tekst: Klara Fodor

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Dosta praja je v lufti

Zavolo praja že več dni visiko koncentracijo merijo v lufti v Somboteli, dapa menje je eške kak je omejitvev. Tašo se najbolja pozimi zgodi, da je megleno, veter ne fudi pa dosta nalagajo v daumaj. Tak včasini bi baukši grato luft, če bi malo veter pofudno pa bi te vnaugi dim pa praj vözameu iz Sombotela.

Smog se najbolja po velki varašaj vküpnabere, zato ka dosta je ramov pa avtonov. Nevo-le še nega, dapa če bi 24 vör koncentracija praja tak visika bila, ka bi že navarno bilau na lüstvo, te bi uradno smog alarm naredli. Tašo je v Somboteli eške nej bilau, dapa v Budimpešti že večkrat. Gda so taši dnevi, ka je visika koncentracija dima pa praja, te v center mesta eden den samo tiste avtone pistijo nutra, steri v registraciji parno številko majo, drügi den pa tisti z neparnimi številkami se leko tam vozijo. V Železni županiji v dvaujoj mesti avtomatično mejrijo koncentracijo praja. Edna taša točka je v Somboteli v ulici Markusovszky, druga je v Monoštru na cesti Füzesi. (Tau je paut, stera vö iz Varaša prauti Kermedini pela.) Zvün tauga v Soboteli v ulicaj Vörösmarty pa Bolyai vsakša frtau leta 14 dni minte djemlejo. Merijo, kelko praja je v lufti pa tau tö, ka zvün praja, ka vse drugo se še najde v lufti. Podatki kažejo, ka je pozimi vsigdar üše kak poleti. Tau tü moramo vedeti, ka gda je velki smog, te tau negativno vpliva na nas, na naš imunski sistem.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Marjan Šarec sprejel ponujeni odstop ministra Dejana Prešička

»Javni linč, ki se je zgodil, ni prizadel samo mene in mojih sodelavcev, ampak tudi tiste v kulturi, ki – kot bi rekel Prešeren – 'dobro v srcu mislijo'. Tega pa ne morem dopustiti, saj nisem brezčuten človek, kot so me nekateri (mediji) želeli prikazati,« je v pismu predsedniku vlade Marjanu Šarcu zapisal minister za kulturo Dejan Prešiček in ob tem še nanižal uspehe svojega dosedanjega dela. S ponujenim odstopom je končno odločitev o svoji usodi na položaju ministra za kulturo položil v Šarčeve roke. Ta je presodil, da so očitane kršitve o uporabi službenega vozila v zasebne namene ter o izvajanju mobinga nad podrejenimi prehude, da bi delo lahko nadaljeval. Premier je na novinarski konferenci izrekel tudi sožalje družini pokojnega, zaposlenega na kulturnem ministrstvu, ki je naredil samomor. »Ne morem mimo dejstva, da so odnosi na ministrstvu toliko skrhanji, da se pravzaprav ne da več delati v tej zasedbi. Ne predstavljam si, kako bi sedanja vodilna ekipa lahko vodila ministrstvo naprej, zato odstop sprejem. Še zlasti zaradi umirjanja takajšnje situacije, zaradi vrnitve nekega normalnega stanja,« je odločitev še pojasnil premier. Hkrati od stranke SD pričakuje, da bo čim prej predlagala novega ministra in državnega sekretarja, ki bo nasledil Jana Škoberneta, nekdanjega poslanca SD. Posloviti se bo moral tudi drugi državni sekretar Vojko Stopar, dolgoletni uslužbenec na ministrstvu, ki je opravljal to funkcijo že med letoma 2002 in 2004. Ker je bilo že v prejšnjem mandatu na ministrstvu 74 prijav mobinga, za kar minister v odhajanju ni odgovoren, je Šarec ocenil še, da ne sindikati ne zaposleni ob tej njegovi odločitvi ne bi smeli odpirati šampanjcev, ampak bi se morali zazreti vase.

Marjan Farič – predsednik Prekmurskega društva General Maister Murska Sobota

VEČ LET JE PREŽIVO NA TIHINSKOM

Tüdi v naši novinaj smo v zadnjom cajti že dosta pisali o tom, ka se v etom leti slavi 100-letnica združitve prekmurskih Slovincov z matičnim narodom. In tau je fontoško tüdi za Prekmursko društvo General Maister, stero je bilou v Murski Soboti ustanovljeno pred tremi leti. »Že po imeni se vidi, ka je naše društvo vezano na slovenskoga generala in domoljuba Rudolfa Maistra, steri je konec leta 1918, po prvi svetovni bojni, vküper z 4200 prostovoljci razorožo (lefegyverezte) nemško sodacüjjo v Maribori in je tak té velki varaš osto slovenski. Tau je bilou fontoško tüdi za Prekmurje, stero je daubilo teritorialni stik z drugimi slovenskimi krajinami. In tak je te 1919. leta na pariški mirovni konferenci spadnola odločitev, ka de Prekmurje spadnola k rosagi Srbov, Rovatov in Slovincov, sledkar je tau bila Jugoslavi-ja,« je povedo Marjan Farič, predsednik Prekmurskega društva General Maister, in cujdau, ka njihovo društvo ne ohranja samo spomina na generala Maistra, liki je ena njegovih glavnih nalog, ka gor drži lübezen do domovine.

»V Prekmurji tau domoljubje najboljše pride do lidi prej našoga domašnjoga, prekmurskoga gezik. Sploj zdaj, gda je ta okraugla obletnica, smo prekmurski rejči dali ške vekši pomen. Škemo, ka naj se Prekmurci zavedajo, što in ka smo. Tüdi na našo pobudo je leranaca Suzana Panker pripravila program, po sterom se zdaj na več naši šaulaj mlajši včijo prekmurski gezik,« je raztolmačo Marjan Farič, steri se je naraudo blüzi Porabja, v vesnici Kuzma, gé sta oča in mati včila na šauli: »Oča je Prekmurec, mati pa je bila iz Maribora kak leranca

poslana z dekretom na Goricko. Nejsam biu star ške eno leto, gda smo se preselili prej Müre, prva za eno leto v Lenart po tistom pa v Ljutomer, gé sta oba stariša daubila delo. Oča, steri se je vözašaulivo za pravnika, je te nej biu več škonik, mati pa je včila na šauli. Gda

Marjan Farič je predsednik Prekmurskega društva General Maister Murska Sobota

smo bili v Prlekiji, se je naraudo ške moj brat Matjaž, steri je šest pa pau lejt mlajši od mene. Gda sam začno

napravo kariero v policiji. Med drugim sam biu tüdi načelnik kriminalistične policije v Murski Soboti. Gda je Slovenija gratala svoj rosag, so me poslali za šest mesecov v Meriko, na FBI akademijo. Sledkar smo z držino živeli na Nizozemskom, v varaši Haag, vej pa

Saksofon je meu s sebov tüdi te, gda je živo na tihinskem

sam biu več kak sedem let slovenski predstavnik pri Europoli, organizaciji, stera skrbi za povezovanje po-

Člani Prekmurskega društva General Maister so bili že večkrat na obiski v Porabji

oditi v šesti razred, smo se preselili nazaj v Prekmurje, v Mursko Soboto.«

Po zgotovljeni osnovni šauli in gimnaziji ga je pout odpelala na študij prava: »Prva sam napravo višjo pravno šaulo, po tistom sam tau študero ške na fakulteti. Vmes sam že delo pri policiji. Čiglij sam biu eden redkih, steri sam nej odo v srednjo policijsko šaulo v Tacni, sam

licij v Evropi. Čerka, stera je tam odila v srednjo šaulo, je mela željo, ka se naprej šauliva. Prva je šla na Škotsko, sledkar pa v London, gé ške gnesden žive.«

Na tihinskem, pravi, je spozno dosta lüstva s celoga sveta. Dosta je takših, s sterimi je ške gnesden pajdaš. »Meu sam enoga kolega iz Norveške, steri je biu z držino tüdi pri meni na

obiski v Murski Soboti. Človek ma dober spomin, pa si je zapaumno, ka je registrska tablica MS Murska Sobota, MB Maribor, KR Kranj in tak ta dale. In té pajdaš, Stein njemi je ime, me samo gnauk zove pa pravi, ka je skauz okno vido en slovenski bus, ka ma registrsko tablo MS. Tau je soboški autobus, tau so tvoji, san brodo in san jih šau pitat, če poznajo Marjana Fariča. Pravli so, ka me poznajo, in tak je telefon dau v roke ene Cvetke, stera je vküper z menov v brigadi bila. Brž sam v auto skočo in sam se s svojimi Prekmurci srečo,« je ške pravo sogovornik, steri je tüdi goslar, najrajši pa špila na saksofon. »Zdaj, ka sam v penziji, mam več cajta in leko več špilam na té instrument. Je pa muzika univerzalni gezik, tak ka mi je dostakrat prav prišla tüdi na tihinskem. Gé ena zanimiva anekdota. Gda san biu na FBI akademiji sam meu saksofon s sebov. Vsakša generacija dé iz Washingtona na študij-sko potovanje v New York. Nej bilou zadosta placa za vse na busi, zatau smo žrebali. In ges sam vöspadno. Šau sam do svojoga prednjoga in sam njemi pravo, ka do Merkanari ške meli priliko titi v New York, ges pa ne vem, če mo meu. On je pravo, ka leko den z njimi, če mo na vreji World Trade Centra zašpilo pesem New York, New York od Franka Sinatre. Tau je bilou za mene mala güjžina, vej pa smo že v Soboti pri plesnom orkestri, steroga je vodo Ernest Lukač, tau pesem špilali. In tak se je rejsan zgaudio, ka sam tau pesem odšpilo tam visiko na törmu, steroga gnesden več nega, vej pa znamo, ka so ga teroristi leta 2001 vničili,« je na konci ške cujdau Marjan Farič.

Silva Eöry

Gorenjesenička cerkev je lani bila stara 80 lejt

Na Gorenjom Seniki so gnešnje cerkev začnili zidati 1938. leta, gda so tam mladi duhovnik bili Janoš Kūhar. Staro cerkev so dojvtrgnili, namesto nje so zač-

šaulo, po tistim pa k žūpani. Tam so zvedli, ka so gospauda Kūhara vnoči odpelali. Za dobri pet lejt so nji nazaj pistili na Senik. Pa ka so najšli? Prazni farov. Vörnice so

nili nauvo, vekšo zidati, ka je te eške trikrat telko lūstva bilau v vesi kak gnes.

Z deli so začnili mejseca februara: lejs so spravili, cūgeu, najbola potrebno je pa bilau dosta flajnsni rauk. Gospaud Kūhar so tō ravno tak pomagali kak vsi drugi vaščani, nej nji je sram bilau kramp pa lopato v rokē vzeti. V tistom leti je biu v Budimpešti evharistični kongres, eške od tam so pomauč prosili. Sama ves je dosti lesa dala pa cūgeu, steroga so doma sami napravili. Zatok so se paščili, ka bi radi eške tisto leto dali cerkev posvečati. Hvala Baugi, tau se je posrečilo, 20. novembra so cerkev že blagoslovili, če rejsan je eške dosta dela ostalo na drugo leto. Patron cerkve je sv. Ivan Krstiteu (sv. Janez Krstnik).

Ves je tistoga ipa dobila mladoga školnika tō, steri je dober kantor tō biu, dobro je znau igrati na harmoniumi. Vkup je spravo ženske, stere so znale lepou spejvati, etak je grato cerkveni pevski zbor. Andraš Čabai pa gospaud Kūhar sta se dobro razmejla, sta vkūp delala. Za časa Rakosija so za obadva prišli težki cajti, Čabaina so v drugo mesto djali, gospauda Kūhara so pa vnoči »vkradnili« pa nji odpelali med Vaugre v Izsákfa. Tistoga ipa smo njim mi nosili mlejko. Zazrankoma gda sem v šaulo ušla, sem nesla mlejko, dapa na farofi je bilau vse zaprejto, zaman sem rogatala. Za menov so prišli Roza strina, steri so gospaudi kūjat ojdli, da so se njim tō nej zglasili, so leteli na

njim pomagali, ka so se vkūp pobrali. Tak daleč, ka so pa začnili na cerkvi delati. Njina dugolejna želja je bila, ka bi cerkev dali pobarvati pa na plafaun kejpe pofarbati. Malar, steroga so pozvali, se je zvau István Takács. Rejsan je dobro delo napravo, preveč lejpe svete kejpe je namalo v naši cerkvi. Z gospaudom Kūharom sta se dobro razmejla. Gda se je gospaud bojau, ka doj spadne z lestvice, vej pa nej več mladi človek biu, ma je pravo: »Vej si mi pa obečo, ka boš Boga molo zamé, dokeč bom gez na lestvici viso«. Njgvi kejpi eške zdaj krasijo našo verkev.

Naš gospaud Janoš Kūhar so se do konca svojoga življenja brigali za našo lejpo slovensko materno rejč pa so go držali. Dostafart so pravli, gda mene ne bo več, se bo pozabila slovenska rejč. Gez tak pravim, ka za tau smo mi sami tō krivi, če de se tau zgodilo. Hvala Baugi, do gnes se je tau eške nej zgodilo. V cerkvi se eške zatok spejva slovenski pa se moli.

Naša cerkev je lani 20. novembra bila 80 lejt stara. Znauva so go pofarbali, nej tak dugo nazaj smo nauve stolice dobili, naš župnik so je dali napraviti s pomočjau vörnikov. Lepau je, da se brigamo za Božjo ižo, vej je pa ta iža za vsakšoga. Tū nas krstijo pa vse zakramente nam tū podelijo. Naše delo je, da go vsakšo nedelo pa po svetkaj obiščemo pa po vōri živemo.

Vera Gašpar

Pred 50. lejt so meli tri sneje v Slovenski vesi

V Skalauvci se že trno pripravljajo na borovo gostūvanje, stero bau 2. marciuša. Tau se je brž zvedlo po drugi vasnicaj tō, zatok so naprej prišli stari kejpi, eške takšni tō, stere so pred 50. lejt napravili v Slovenskoj vesi.

Teruška Szekeres (po možej Nagy Istvánné) je tō rada poglednila stare kejpe. Zdaj je 75 lejt stara babica, pred 50. lejt je bila sneja, sejdla je na bauri, steri je 35 mejtarov dugi bijo.

»28 svatbic pa družbanov je vlejko baur, pred njim so jahali husarge, v krili so meli dekle, pred baurom je kočū išo pa kaule, stere je somar vlejko.

Vesela povorka (menet) je vejndrik dva kilomejtra duga bila,« je nam pripovedjala Teruška.

Tau smo tō zvedli, ka so na tom borovom gostūvanji meli tri sneje, dapa samo edna je prava bila, tau je bila Teruška, drugi dve sta »lauški« bili, stere so steli v ženina sūniti, dapa on je »pravo« vōodebrau.

L.R.H.

Rauže

Člani Slovenskoga kulturnoga društva Avgust Pavel v Somboteli smo stau rauž naredli s kreppapira za borovo gostūvanje, štero de 2. marca v Sakalauvci. Eške moški so pomagali drautati, pa draute z zeleni papirom povivati. Napravili smo kauli dvajsti lancov tō.

-mkm-

... DO MADŽARSKE

V Budimpešti skoraj štiri tisoč praznih občinskih stanovanj

Po podatkih s konca lanskega leta imajo budimpeštanske samouprave 3909 praznih najemniških stanovanj, kar je 10 odstotkov vseh najemniških stanovanj. Samouprave imajo za nekorisčenje stanovanj več razlogov, največkrat to, da stanovanja niso v stanju, da bi se v njih dalo živeti. Po podatkih statističnega urada tretjina madžarskih gospodinjstev živi pod pragom revščine, večstotisoč stanovanj ima probleme zaradi visokih stanovanjskih stroškov. Prav zaradi tega bi morale samouprave stanovanja izdajati kot socialna stanovanja, s tem bi pomagale socialno šibkim družinam. Prazna stanovanja bi lahko koristili tudi za brezdomce, ki bi jim s poceni socialnimi stanovanji in z zagotavljanjem dela lahko pomagali, da se ponovno vrnejo v družbo. Toda večina budimpeštanskih okrožnih samouprav se želi rešiti praznih dotrajanih stanovanj, zato jih rajši prodajajo.

V tovarni Audi spet delajo

Prejšnjo sredo zvečer je ponovno stekla proizvodnja v tovarni avtomobilov v Gyōru, kjer je skoraj en teden stavkalo kakih 10 tisoč delavcev. Stavko je vodil neodvisni sindikat Audi Hungaria, vanj je včlanjenih kakih 70 odstotkov zaposlenih, toda stavki so se pridružili tudi nekateri delavci, ki niso člani sindikata. V tovarni v Gyōru je zaposlenih 13 tisoč delavcev. Stavkajoči so zahtevali 18-odstotno zvišanje plač, ki ne bi smele biti manjše od 75.000 forintov (236 evrov). Prav tako so želeli določene ugodnosti, med njimi recimo, da ima vsak delavec pravico do vsaj enega prostega vikenda v mesecu. Uprava je ponudila 20-odstotno zvišanje plač v dveh letih in nekatere druge ugodnosti, a sindikatu to ni bilo dovolj.

Uprava je ugodila zahtevam delavcev potem, ko je stavka na Madžarskem delno zaustavila tudi proizvodnjo v Audijski tovarni v nemškem Ingolstadt in tudi v obratu v Bratislavi, kjer niso prejeli proizvedenih delov.

VSIGDAR SVA DOBRE SESTRE BILE

Eržika Krajczar, po domanjom Vankešna, so na Gorenjom Seniki doma, sami živijo v rojstnom rami, streroga so še stariške zozidali. Kak so pripovedjali, prvin dočas je še meja bila pa so sodacke bili, je fejest mirno bilau življenje tam, zaman ka poštija puna bila z lidami, steri so delat odli na njivo, na sonžete ali v lejs. Zdaj, če vözvonijo, ranč tau ne moreš pitati, ka sto je mrau, zato ka nikoga nega na pauti, taši svejt je zdaj, pravijo.

- Eržika, tau je vaš rojstni ram, gde zdaj živete?

»Nej, te ram, tau je že nauvi, tauga so že stariške zidali, stari, gde sem se naraudila, je malo više biu, samo tisti je že vküpzleto.«

- Kak tau, ka je vaš ram tak na okrajma pa nej nautra v vesi, kak so drügi?

»Moj oča je od tiste iže biu, kak je zdaj Krajczar Agi doma. Tau zemlau, gde je zdaj ram,

na Hortobágy odpelali. Večkrat so mi stariške gučali od tauga, kak velke štale so bile tam, dosta grünta, dosta gostanjov pa vsefele sad je biu tam. Moja stara mati se je tam pri njij, pri Gubiči naraudila, zato ka njeni oča je djagar biu tam, zato so mojo staro mater tak zvali ka Djagarska.«

- Kak se te tau zové, kak ste zdaj doma?

»Edni so tau gučali, ka Ciganjska gasa, zato ka tam vrkar so nin Ciganji bili doma, steri so korite delali. Kak je tü pri nas ta zavatica, tam so steli najprvin kasarnjo narediti za sodake, že so vapno gasili, dapa tü se njim je nej tak vidlo, vejn zato, ka je nej tak skrito bilau pa te so go tam vrkar naredli.«

- Tistoga reda se je vam nej

tak bilau kak gnesden, gda je vse je nutzaraškeno.«

- Kakšno je bilau življenje tü v Ciganjskoj gasi?

Stari oce (z lejve) pa stara mati (moli kejp)

»Tak kak indrik, samo par lidam je šlau baukše, steri so dosta grünta meli, drügi smo vsi smacke bili pa tak pomali teživeli. Delati je vsigdar dosta trbelo, te je tak bilau, ka je vsikši sebi pripauvo tisto, ka je doma trbelo. Oča je sir odo kukrco brat pa vršičkat (címe-rezni) pa te za tau je sildje daubo, tak smo te leko biké krmili pa svinje. Zdaj bi od gladi vse tapomrli, zato ka bi nikanej mogli pripauvati, divjačina bi nam vse pogejla.«

- Oča so vsigdar

samo doma na gazdiji delali?

»Vsigdar, samo pri tejm so še pošto vozili s konjami v Varaš. Vsikši drugi den je tü gorvzeu pake pa te je pelo s kaulami. Te je še dosta pisem bilau pa pakov, zdaj že tak niške nika ne pošila več po pošti. Na božični svetek je telko krispanov (jelk) bilau, ka taše duge kaula je vlejko s konjami, ka so krmo vozili. Tak je visiko gor naklau, ka je z vaužami mogo

dolavezati. Tau so domanji rodbini pošilali pa sodacke, steri so po lasej pokradnili krispane so domau družini

pošilali. Zvün pošte, gda je vsikši drugi den pelo, te je še vrastvo pa vse, ka je trbelo, iz Varaša pripelo. Če je stoj k padari üšo, tisti so se tö vsigdar z njim pelali, aj njim nej trbej pejški titi. Tau je bilau od petdesetoga lejta naprej, vejn tak osem lejt je vozo pošto vsikši drügi den. Vsikši drügi den, gda so nej bile kaula, te je pa mama pelala z biciklinom pošto, tak v žakli. Nej se je štelo, kakšno vrejmen je bilau, sonce je sijalo ali velki snejg je spadno, trbelo je titi.«

- Vi mate edno sestro v

Budimpešti.

»Müve sve dobre sestre bile vsigdar pa še zdaj, müve edna brezi drüge bi vejn ranč nej mogle živeti. Na den trikrat pa

si pismo piso, stero je eden keden odlo samo ta, če so ti nazaj napisali, te pa še en keden, če si ga daubo. Zato ka te se je večkrat zgaudilo, ka se je zagibilo pismo.«

- Vi zdaj že grünt ne delate, mate kakšne živali?

»Mam enga mačka, kokauši pa pisa. (Telefon cinga, nej moj, njeni.) Z vesi je bila edna, mi enga drügoga pozovemo pa tapovejmo, če se je kaj zgodilo v vesi. Zato ka zdaj že tak ne more nikan nej titi, nej k sausedi, nikan nej, zdaj že ne odimo goščice lüpat, zdaj je tau že vse taminaulo, ka je lejpo bilau. Zdaj je tak, če zvonijo, ka nekak je mrau, na poštiji nikoga nega, ka bi ga leko pito, ka sto je mrau. Tau je žalost, ka nega lüstva, od cerkvi naprej telko prazni iže geste, ka strašno. Ge tak mislim, ka je Gorenji Senik fejest nanikoj prišo, vidiš, taša trava raste, ka več sploy ves ne vidiš, pa tau je nej lejpo. Zaman ka baukše dé pa vse mašinge de-

Erzika (s prave) s stari pa s sestrov

so že starci erbali pa te tak so oni tü zidali, samo te je še nej tak zaprejto bilau kak sledkar, gda je meja bila. Tü na pauti je vsigdar puno lüstva bilau, steri so delat odli na njivo, v nedelo so pa Trdkovčani pa Martinčarge k meši odli sé na Gorenji Senik. Te so še nejdaleč kraj bili odtec, tam pri Trdkovi Gubičke, gde je sploy velka gazdija bila, še vekša kak v Götzji, samo nje so

trbelo bojati, zato ka so sodacke skrb meli na vas.

»Pa povejte, če je te nej baukša bilau kak zdaj, te so sodacke skrb meli na vse, še ognjov (požarov) nej bilau telko, zato ka so sodarcke v noči odli kauli po cejlj vesi pa so vse kaj tašo vidli. Prvin, gda je že meja bila, te je bola samo domanjo lüstvo odlo do meje, steri so tam grünt meli, zato ka vsikšo njivo so obdelali. Nej

Ram na Gorenjom Seniki, gde zdaj Erzika sama živé

štirikrat se pogučavave, ranč bi vejn nej mogle tak spati, če bi nej znale edne od druge, če je vse vredi. Vse ta povejve edna, drugi, ka se tam godi pa ka se tü godi, zato ka sir nika geste. Tau je fejest dobro, ka je telefon, če bi vse kraj vze-li, vodau pa elektriko, samo aj telefon njajo, mena je tau najbola potrejbno. Kak je tau zdaj dobro, zdigneš telefon pa lopau vse leko tapovejš, prvin

lajo, itak je vse zaraslo. Prvin smo bola srmaško bili, gesti nej bilau, vse smo pejški odli, pa itak smo vse leko tanaprajli pa vsepovsedik taprišli na cajt. Mladi delat odijo, gda domau pridejo, te se nutzaprejo, tak ka ne moreš do njij. Ge tak mislim, ka svejt s tejn računalnikom daleč ne pride, vse več do ga klačili vse bola üše baude.«

Karči Holec

»... na sztári szlovenszki jezík obrnyeno ...« - 10.

NOVINE, ŠTERE SO DUGA LEJTA PISALE PO DOMANJE

Že z našoga preminaučoga tala ste leko zvödali, ka je biu urednik »Kalendara Srca Jezušovoga« od leta 1920 *Jožef Klekl starejši*, šteri je biu po *Franci Ivanóczyini* glavna peršona med slovenskimi dühovniki na Vogrskom. Naraudo se je

zvezano vödati. Mejsječnik je emo 36 cejli letnikov, njegvi ciu je bilau zvekšoga vörsko včenjé. Donk pa najdemo v njem posvejtna pisanja tö, od šteri majo ništerna veuko kulturno znamenje. Uredniki so v Marijin list nutdejvali lite-

mi svestvi« s slovenskimi literami (v gajici). Po petlejt-nom plebanoškom slüženji v Pečarovci je dühovnik od leta 1910 živo v penziji v Črenšovci.

V decembri 1913 je začno vödavati »pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence« z naslovom »*Novine*«. Do viherni lejt 1918/19 sta ga urejala un pa njegvi bratranec *Jožef Klekl mlajši*, te pa je časopis prejkvzeu *Vilmoš Tkalec*, kisnej so tedniki celau dali nauvo ime »Rdeče novine«. Po konci kratki komunistični cajtov je glaven pri časopisi do leta 1925 pá grato *Jožef Klekl starejši*, tednik pa je končno gorejno vöprihajati 3. aprila 1941, en malo pred napadom na Jugoslavijo.

Novine so vsakši keden prinašale nabožna pisanja iz življenja Cerkve, zvün toga so svojim bralcom pripovedjale o gospodarstvu, politiki, šaulstvu ino kulturi vogrski Slovencev. Tak so gratale glaven informativni list v Prekmurji ino med slovenskimi katoličanskimi vörniki po svejti, velko mauč so mele nad domanjov kulturov tö. Do konca prve svetovne bojne so v uvodi vsikdar pisale o nedelskom evangeliji, prinašale pa so kratke novice tö - med njimi z domanje krajine, s Štajerskoga pa celau z Ljubljane ino cejloga sveta.

V Novinaj so zvün ništerni drügi kulturni pisanj nadruknili dosta originalne pa dojobrnjene prekmurske literature ranč tak, vej so pa mele zavolo svojoga osrejdnojga mesta dosta sodelav-

cov. Zvün starejši piscov so cuj bili mladi katoličanski vönavčeni lidgé tö, šteri so se že včili na univerzaj v Maribori ali Ljubljani, med drügimi kisnejšiva eričniva pisatela *Miško Kranjec* pa *Ferdo Godina*. V 1930-i lejtaj se je en tau vönavčene mladine kraj od Novin obrno, vej so se pa uredniki držali svoji stari gezikovni pa literarni konceptov.

Pri Novinaj so brodili, ka trbej z domanje slovenske rejči pomalek, stopaj za stopajom prejk na knjižno slovenščino priti, zavolo toga je najvejši tau pisanj vöprišo v

Vogrskoga krallestva, tau avtonomijo pa si je dugo želó v nauvom jugoslovanskem rosagi tö. V 1920-i lejtaj je biu poslanec Slovenske ljudske stranke za krajino kauli Lendave, dosta se je trüdo za srmačke pavre. Malo pred drügov svetovnov bojnov se je spakivo v Mursko Soboto, gde so ga leta 1941 zaprli Nemci, Madžari pa internerali v Celldömölk. Mrau je leta 1948, gda je biu star 74 lejt. *Jožef Klekl* je pokopani v Soboti med plebanošami.

Na začetki dvajsetoga stöletja sta prauti eden drügo-ma stala madžarizacija pa prebüdžavanje vogrski Slovencev, tak so se narajali kalendar pa novine. Šteri so je vödavali, so poštvivali madžarske zakone pa katoličansko cerkev, svojo narodno čütenje so zatok samo skrito nutvpelavali. Pisateli so nücali domanji slovenski gezik, kauli toga pa se eške gnesnedén dosta svajüjejo: ali so s tem pomagali gordržati slovensko identiteto, ali pa so samo žmetnejšo napravili približavanje vogrski Slovencev k matičnomi narodi. Po stau lejtaj gvüšno leko povejmo, ka če rejsan so tiste novine nej bile prauti kroni svetoga Štefana pa so nej naprej videle jugoslovanski rosag - brezi nji bi bilau narodno čütenje vogrski Slovencev dosta slabše. V kalendaru pa novinaj so pisateli svoj gezik približavali knjižnoj slovenskoj rejči, glase so dojspisali po njeni regulaj, prejk so djemali dosta nauvi rejči. Sploj veuko simbolno znamenje je mejlo, gda so v lejtaj 1913/14 začnili pisati s slovenskimi literami, s takzvanov gajicov. Pisanja kažejo na tau, ka so avtori zvün vörskoga včenjáj meli eške eden veuki ciu pred očami: potrditi, ka med Mürov pa Rabov Slovinci živéjo.

Jožef Klekl starejši je za svoje politične cile vöponüco novine tö

leta 1874 na Krajni, posvetili so ga leta 1897 v Sombotelu. Kak kaplan na Tišini je biu najbližanji sodelavec *Ivanóczyina*, dosta poznan-cov je emo med plebanoši z ov kraj Müre. Slovensko mladino je na Štajersko pošilo na prauške ino dühovne vaje, zatok so ga leta 1902 premestili nut na Vogrsko. Edno leto kisnej je donk grato kaplan v Črenšovci, leta 1904 pa je začno vödavati vörške mejsječne novine, štere od leta 1914 poznamo kak »*Marijin list*«.

Na začetki je té mejsječnik noso dugo ime »Nevtepeno poprijeta Devica Marija zmožna Gospa Vogrska«, kračiši naslov so vpelali zatok, ka je lüstvo ovak tö samo tak zvalo té novine. Uredniki so se dosta trüdili, ka aj bi s kem prva s kem več lüdi naprejplačalo *Marijin list*, cejna druknivanja pa papéra pa sta se tak naglo zdigavala, ka so meli zavolo toga veuke probleme. Med prvov svetovnov bojnov je bilau celau takše, ka so mogli vsej dvanajset novin za edno leto na gnauk, vküper-

rarna, tak prozna kak pesniška dela ranč tak. V tom dugom časi je za mejsječnik pisalo več generacij avtorov, med drügimi sam *Jožef Klekl starejši*, *Jožef Klekl mlajši*, *Ivan Baša*, *Franc Rogač* ali kisnej *Jožef Sakovič* pa *Jožef Baša Miroslav*. V prvom desetletji pa pau je *Marijin list* emo nacionalno-kulturno znamenje tö, šteroga je po leti 1919 zgübo. Po priklüčtvi vekšoga tala Slovenske krajine k matičnomi narodi je začnili vöprihajati dosta nauvi vörski pa posvejtni novin, prekmurska publicistika je grtävuala bole bogata pa farbasta.

Leta 1932 je *Jožef Klekl starejši* začno vküper z *Marijinim listom* vödavati »*Marijikin ograçek*« kak novine za mlajše. Prve tri letnike so nadruknivali ejkstra, po tistom pa vküper z mejsječnikom za vözraščene. Zvün vörskoga včenjáj je leko mladina štela literaturo, šteta je ranč tak slüžila vzgoji (nevelés).

Jožef Klekl je napiso več brošur, leta 1910 pa je vödau molitvenik »*Hodi k oltarsko-*

Do leta 1914 je vörski mejsječnik dugi naslov emo, depa vsi so ga zvali samo »Marijin list«

našom guči. Med posvejtnimi članki najdemo dostaféle tém pa štilušov, donk pa je zvün vnaugi, nej tak kvalitetni pisanj v Novinaj posvejt sveta zaglednilo več dobri literarni del tö. Ništerni pisateli pripovedjajo o malom prekmurskom človöki ino njegovom žitki v najbolje modernom pa aktualnom štilušü, ništerni pesniki dojspisejo čütenja pa misli, s šterimi se je spravlo evropski človek med dvöma svetovnimaj bojnama.

Jožef Klekl starejši je biu med tistimi dühovniki, šteri so steli avtonomno Slovensko krajino znautra

-dm-

DEJDEK MRAZ JE NEJ SVETI NIKOLAJ

Na ljubljanski grad leko pride mo prejk ednoga mostá, šteri nas pela na malo dvoriške. Bilau je 29. decembra, dva dni pred silvestrovim, gda sva s padašom nutstaupila na veuke dveri, nad šterimi je kralüvo železen zmaj (sárkány). Včasik sva na svojoj pravoy na pamet vzela edno kusto korino z vnaugimi tenšimi vejkami: na brejgi nad glavnim vara-

neške konec biti. Za en malo pride turist na zaprejto teraso, gde se ma oprvin pokaže slovenska metropola od vrkaj. Če je preveč lüstva na vreji, se splača malo tü počakati pa napraviti eden kraug. Depa donk, če se koma ne vidi, ka vrkaj v zimi spoj mrzeu vöter fudi ali se ma od višine vrta, aj se vseedno poda na paut po slejdnji pet-šest stubaj.

viš, tau je cerkev v Trnovom, »kraj nesrečnoga imena«, gde je srmak Prešeren spozno svojo nesrečno lübezen Primicovo Julijo ...

Doj po stubaj je že dosta ležej stapati. Z grada več pejški poti pela nazaj v varaš, vse so koma, v zimi leko prejk gaula drejva eške vnaugokrat ličimo pogled na več kak deset štaukov visike ljubljanske bloke.

Doj sva prišla pri tuneli (alagút) pod gradom ino si poglednila eričen »peglezen«, ram v formi železne pejgle.

Mela sva eške malo cajta, prva kak liki bi kmica gratala. Na pamet nama je prišla »gibanica«, štero prekmursko figico sva v cajti oböda samo pridenila. Pomalek sva se odšetala v picerijo pri Ljubljani, štera je spoj puna bila. Kölnar nama je donk

pokazo slejdnjiva dva stauca pri slejdnjom praznom stoli. »Dvej gibanici pa dva glaža mineralne,« sem proso, za par minutov pa sva badva z žmajom škipk, djabk, maka pa oreja v lampaj pá ljubljanske ulice pod nogé vzela.

Zvonili so. Za nedelo sva mela ovaške plane, moj padaš pa je spoj vören, zatok sva nej smeja vönjati sobotne meše. Staupila sva v katedralo svetoga Nikolaja, štera je eške itak puna najgir turistov s telefonami bila. Staupila sva prejk vauž na mesto, kama tihinci ne smejo, samo tisti, ki želejo moliti. Pet minutov pred mešov je eden mladi moški vse turiste lepau na tüoma vö s cerkve sprevodo.

Pričaküvo sem spoj dosta vörniov, veličastno igrauto orgol v diko Bogá, pred oltarom najmenje ednoga püšpeka - depa se je nej tak zgaudio. V drügoj najvejšoj cerkvi v Ljubljani nas je bilau samo kauli tresti, gda pa je plebanoš

začno spejvati, sta se prikapčila komaj dva ducata moški pa ženski glasov. Istina, ka Slovenci brezi orgol tö čüdovitno spejvajo dvoglasno, eške posaba v srcé segajauči je biu glas mlade apatice za nama, štera je štenjé tö gorštela. Meša je bila lejpa, en den pred svetkom Svete držine. Pri oznajnenji smo čüli, ka tiste nedele pri meši sam nadpüšpek mala

tak je mogo Dejdek Mraz (šteri je nej gnaki z Božičkom ali Miklaušom) pomalek oditi. S padašom sva blaudila po ulicaj, gda sva na gnauk čüla igrati trpejte, trabünte pa tube. Nimo so stapali goslarge Dejdeka Mraza, za en malo se je prikazo dobri starec tö, na kočüji, šteroga je vlejko eden konj. Problema je bila samo ta, ka je bila zavolo veseloga

decembra cejla ulica puna železni kordonov. Za zimskoga možaka so mogli delavci vse grajke prejksklasti, ka bi se leko un s svojimi sanmi na potačaj dale odpelo.

»Nebotičnik« zovéjo tisto ljubljansko zidino, štero so zozidali v 1930-i lejtaj, pa je bila tistoga ipa najvišiša kuča na cejлом Balkani. V moji študentski cajtaj

Orgole ljubljanske stolnice so pri sobotnoj meši tüoma ostale

deteta blagoslovijo. Te sva gorprišla, ka je zatok nedel-ska meša prava meša.

Vanej je kralüvala ljubljanska kmica. Mali posvejti varaške iže so zazovali, zatok sva nutstaupila na oprejto dvoriške. Če rejsan sem sedem lejt živo v glavnom varaši, sem eške nikdar nej odo tam znautra. V ednoj veukoj sobi so bili vözobešeni malani kejpri, mladi pa malo starejši molarge so leko nupokazali, kak uni vidijo Ljubljano.

Nej je biu eške kesni večer, gda sva se povrnaua na Kongresni trg. »Ob-di da-di de-de daj,« sva čüla audaleč. Gda sva bliže staupila, sva vidla, ka je oder žmeten od mlajšov, na srejni pa stogi starec z bejlov aubov pa bejlim manglinom. Te se je že razmejlo: »Dob-ri sta-ri De-dek Mraz«. Mlajši so spejvali, igrala je pleh banda. Vsiška veselica pa se gnauk konča,

je na vrnjom štauki delüvo naučni klub, šteroga sem nikdar nej gorpoisko. Zdaj je tam bole solidna kavarna, zatok sva se s padašom (nimo brezdomcov na spaudnjom štauki) z liftom odpelala na 13. etažo.

Ljubljana me je eške gnauk vkanila. Ranč do sausadnje iže se je zavolo meglé nej vidlo, kaj ka bi eške grad ali svetešnje posvejte centra vidla. Pa eške mraz je graubo pod nulo pritisko, zatok sva se z liftom brž spistila nazaj na trdno zemlau. Za en malo je prišo bus, pri šoferi sva s svojoj karticov »urbana« eške slejdnjo paut plačala pelanje pa doma trüdniva spadnila v postelo.

(Kejp na prvi strani: Redeča frančiškanska cerkev na srejni - ozajek alpski bre-gauge.)

-dm-

Tržnica (senje), katedrala svetoga Nikolaja ino grad - tri erične zidine Ljubljane

šom ranč tak rasté najstarejša vinska trta na svejti, štiristau lejt staro grauzdje z Maribora. V Ljubljani vsikše geseni ranč tak gvüšno vösprešajo en par litrov žmanoga črnoga vina, šteroga lejpo imé je »modra kavčina«.

Če rejsan je bilau megleno, se je na malom dvauri grada španceralo pa kauli gledalo dosta turistov. Ništerni so splezdili na stené, ka bi doj na varaš poglednili, ge sem pa vödo, ka je najlepši razgled z vreja törma.

Prva kak se pautnik podá po stubaj, leko staupi v gradsko vauzo, gde začüdeno na pamet vzeme tablo z madžarskim napisom: leta 1849 je biu skoro tri mejsce tam zaprejti prvi ministrski predsednik revolucionarne Madžarske Lajos Batthyány, prva kak so ga odpelali v češki Olomouc, gde so ga sodački obsaudili na smrt.

Stube v törmi so kak liki eden dugi požak, stapanja neške pa

Bejlo-zelena zastala Ljubljane nama je plajütala nad glavauv, pod nama so na gradskom dvauri küjano vino pa vraučü kafey koštavale drauvne figure. Nindrik v daljini se je kazalo, kak liki bi snejžne glavé Kamniško-Savinjski Alp nad oblakami plavale. Varaš je živo svoj sobotni žitek. Od vrkaj so se mali posvejtke avtonov pomalek vlejkli po poštijaj, v centri Ljubljane so se lidgé kaulivrat lovili kak mravle. Do cerkve na bregej Rožnik, gde je svoja slejdnja leta preživo pisatel Ivan Cankar, se je več skor nej vidlo, v rajoj meglej so se pod njauv zdigavali bloki študentskoga varaša. Pogled se nama je pelo nimo Cankarovoga kulturnoga doma pa Parlamenta na Kongresni trg, na šterom se je zdaj rejsan vidlo, ka má poti v formi zvezjde. Prešernov trg, Tromostovje, tržnica, katedrala - pozdravljali so naja stari poznanci. Prst sem potegno po zelenoj liniji Ljubljanice:

PETEK, 08.02.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Samospevi na poezijo Franceta Prešerna: Matjaž Robavs in Andreja Kosmač, 7.10 Prešernova poezija v glasbi (Bernarda Fink, Marcos Fink, Anthony Spiri), 7.20 Glasba naj živi! Po sledih Glasbene matice, 8.15 Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku s podelitvijo Prešernovih nagrad in nagrad Prešernovega sklada, 9.40 Prešerno po Prešernu, 10.10 Lepa Vida ali film o hrepenjenju, dokumentarna oddaja, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Alpe-Donava-Jadran, 12.30 Zlata dekleta (III.): Denar, sveta vladar, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Nika, mladinski film, 15.30 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Osvežilna fronta: Droge, 17.50 Bacek Jon: Ujemi!, risanka, 17.55 Infodrom, tednik za otroke in mlad, 18.10 Rija in Krokodil: Rojstni dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Vampir z Gorjanec, slovenski film, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Ženska v izložbi, ameriški film, 0.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.25 Info kanal

PETEK, 08.02.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 10.15 Slastna kuhinja: Mešana solata z gorgonzolo, 10.45 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: alpska kombinacija (Ž), smuk, 12.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.05 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 16.00 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: alpska kombinacija (Ž), slalom, 17.15 Gospostvo naključja, portret Filipa Robarja Dorina, 18.10 Kjer bom doma (I.): Vsiljivka, avstralska nadaljevanka, 18.55 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.20 Videotrak, 20.00 Doktorica Fosterjeva (I.), britanska nadaljevanka, 20.55 Bela ptica v meteu, ameriško francoski film, 22.30 Televizijski klub, 23.20 Videotrak, 23.55 Zabavni kanal, 6.25 Videotrak

SOBOTA, 09.02.2019, I. spored TVS

6.40 Dnevnikov izbor, 7.00 Otroški program: Op! 11.00 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.40 Tednik, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.05 Skrivnosti kraterja dinozavrov, britanska dokumentarna oddaja, 15.10 Kako ostati mlad, britanska dokumentarna oddaja, 16.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip: »Videla sem svet in življenje«, 17.40 Slovenski magazin, 18.05 Ozare, 18.10 Kuharija na kubik: Ribji brodet, kuharska oddaja, 18.40 Reaktivčki: Opera v Sydneyju, Avstralija, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Magnifico - Stožice 2018, koncert, 22.00 Prevara (IV.), ameriška nadaljevanka, 23.05 Poročila, Šport, Vreme, 23.35 Dekle z zmajskim tatujem, koprodukcijski film, 2.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.30 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 3.25 Info kanal

SOBOTA, 09.02.2019, II. spored TVS

7.00 Najboljše jutro, 9.45 Slastna kuhinja: Cezarjeva solata s kopicami, 10.35 Tone, javi se!, dokumentarni film, 12.15 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: smuk (M), 13.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), ekipna tekma, 15.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), ekipna tekma, 18.25 Avtomobilnost, 19.00 V svojem ritmu: Tooth in The Sky: Cona 40, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 19.30 Videotrak, 20.25 Biatlon - svetovni pokal: štafeta (M), 21.45 Zvezdana, 22.40 Biatlon - svetovni pokal: štafeta (Ž), 0.00 Videotrak, 0.30 Neizpričane zgodbe, dokumentarna športna nanizanka, 1.00 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: smuk (M), 2.05 Zabavni kanal, 6.25 Videotrak

NEDELJA, 10.02.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelj, risanka, 10.10 Kozmo, belgijska otroška nanizanka, 10.50 Prisluhni-

mo tišini, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Koncert Ansambla Saša Avenika, 15.15 Tazeka, francosko-maroški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajci zmaj, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 20.30 Intervju, 21.20 Poročila, Šport, Vreme, 21.45 Bitka za veselje, ameriški dokumentarni film, 23.20 Letošnji dobitnik nagrade Prešernovega sklada - Tomaž Svetec: Kralj Malhus, TV opera (solisti in ansambli SNG Opera in balet Ljubljana), 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, 0.35 Politično s Tanjo Gobec, 0.45 Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Info kanal

NEDELJA, 10.02.2019, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip, 7.15 Slastna kuhinja, 7.30 Koda, 8.05 Stanu se svojega spomni: Portreti Prešernovih nagradencev, 8.50 Simfonični orkester RTVS in Daniel Raiskin (A. Dvořak: Simfonija št. 7), 9.30 Folklorna skupina Metla KTD Miklavž pri Ormožu: Ali je kaj drugače? 9.40 Mladi virtuoz, 10.30 Svetovni popotnik: Angleško stavbarstvo, 2. del: Doba arhitektov, 11.40 Boljšak, dokumentarni feljton, 12.15 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: smuk (Ž), 13.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 16.10 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.05 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, ekipni sprint, 18.55 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (M), 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Nenavadni obredi: Inicijacije, britanska dokumentarna serija, 20.50 2Cellos 2Obraza, glasbeni dokumentarni film, 21.55 Biatlon - svetovni pokal: skupinski start (Ž), 22.40 Zvezdana, 23.20 Vikend paket, 0.35 Videotrak, 1.10 Neizpričane zgodbe, dokumentarna športna nanizanka, 1.40 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: smuk (Ž), 2.40 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 11.02.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Obzorja duha: Srečanje bratstva, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Panoptikum: Kultura brez kompasa?, 14.35 S-prehodi, 15.05 Dober dan, Koroška, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 V svojem ritmu: Kdo bo najboljši?, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Govoreči Tom in prijatelj: Nerodni spomini, risanka, 18.05 Bacek Jon: Kosilnica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Umetnost igre, 23.30 Glasbeni večer, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info kanal

PONEDELJEK, 11.02.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 9.55 Otroški program: Op! 10.20 Slastna kuhinja: Malo drugačna parmigiana, 10.45 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: alpska kombinacija (M), smuk, 12.00 Dobro jutro, 14.15 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: alpska kombinacija (M), slalom, 15.30 Dober dan, 16.30 Prava ideja: Nina Šenk, skladateljica, 17.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 18.00 Kjer bom doma (I.): V večem spomin, avstralska nadaljevanka, 18.55 Nogomet - evropska liga: napoved kola, magazinska oddaja, 19.25 Videotrak, 20.00 Svetovni popotnik: Cesta 40: Andi, 21.05 Marguerite Duras: Spomini na vojno, francoski film, 23.05 Talenti, kratki igrani film AGRFT, 23.35 Videotrak, 0.10 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

TOREK, 12.02.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Umetnost igre, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio city, 14.35 Duhovni utrip: »Videla sem svet in življenje«, 15.25 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.00 Ernest in Celestina: Mišji ples, risanka, 18.20 Vem!, kviz,

19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 21.00 Življenje z avtizmom, britanska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pričevalci: Lidija Drobnič, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info kanal

TOREK, 12.02.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja: Nadevana postrv z gobami, 11.10 Dobro jutro, 13.25 Dober dan, 14.40 Slovenski magazin, 15.05 Avtomobilnost, 15.45 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: ekipna tekma, 18.00 Kjer bom doma (I.): Zvesta svojemu srcu, avstralska nadaljevanka, 18.55 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.25 Videotrak, 20.00 Ogrožena mesta: New York, francoska dokumentarna serija, 20.50 Prava ideja, 21.25 Lov (III.), britanska nadaljevanka, 22.30 NaGlas!, 22.50 Videotrak, 23.25 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

SREDA, 13.02.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Koda, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Risova pot, dokumentarni film, 17.55 # Tu EU: Elly Schlein - socialna EU, 18.00 Trobka in Skok: Statična elektrika, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Oh, Lucy, japonsko-ameriški film, 21.35 Oblak, kratki igrani film AGRFT, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.50 Risova pot, dokumentarni film, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Info kanal

SREDA, 13.02.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 9.55 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 11.00 Slastna kuhinja: Klasični ratatouille, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.25 Leteča brata Rusjan, dokumentarni film, 16.10 Kuharija na kubik: Ribji brodet, kuharska oddaja, 16.35 Vikend paket, 17.55 Kjer bom doma (I.): Nov začetek, avstralska nadaljevanka, 18.45 Ribič Pepe: Čas je za slovo, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Ko pop sreča klasiko, glasbeno dokumentarna oddaja, 20.55 Moje mnenje, 21.50 Češko stoletje: 1968 - Moramo se dogovoriti, češka nadaljevanka, 23.15 Videotrak, 23.45 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 14.02.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Risova pot, dokumentarni film, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.35 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Težišče - Súlypont, oddaja TV Lendava, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Makroregije - Jadransko-jonska: Zelena jadranje, 18.00 Balončkovo: Mrzel dan, risanka, 18.10 Mišo in Robi: Nova prijateljica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Veliki slikarji na malem zaslonu: Michelangelo - ljubezen in smrt, britanska dokumentarna serija, 0.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info kanal

ČETRTEK, 14.02.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.15 Dobro jutro, 14.00 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: veleslalom (Ž), 1. vožnja, 15.20 Dober dan, 16.35 Kjer bom doma (I.): Skrivna ljubezen, avstralska nadaljevanka, 17.30 Alpsko smučanje - svetovno prvenstvo: veleslalom (Ž), 2. vožnja, 19.10 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 20.20 Avtomobilnost, 20.55 Nogomet - evropska liga: Viktorija Plzen : Dinamo Zagreb, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci šesnajstine finala, 0.00 Slovenska jazz scena, 0.45 Videotrak, 1.20 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

vabita na predstavitev knjige

FAJN JE BILOU

Življenjske zgodbe Porabk in Porabcev

Knjigo bosta predstavili avtorica, dr. Klaudivja Sedar iz Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, in Marijana Sukič, glavna in odgovorna urednica časopisa Porabje, ki je skrbno bedela nad zapisovanjem narečnih besed. Za še pristnejši porabski pridih pa bo Karel Holec, pisatelj in novinar, povedal *lejpo pripovejst*.

V torek, 19. februarja 2019, ob 15. uri
v Kulturnem domu v Števanovcih.

Vljudno vabljeni.

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Vabilo Meghívó

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vljudno vabi na proslavo in sprejem ob

PREŠERNOVEM DNEVU, SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU,

ki bo v nedeljo, 10. februarja 2019, ob 14. uri v Slovenskem domu v Monoštru.

O pomembnosti kulture bo spregovoril slavist in novinar Dušan Mukič.

V okviru slavnostnega dogodka bomo predstavili in si ogledali dokumentarni film z naslovom »Slovensko Porabje« ter podelili štipendije »Rozmarin«. Kulturni praznik bo z nastopom počastila etno skupina EDNA.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége tisztelettel meghívja Önt a

SZLOVÉN KULTÚRA NAPJA (PREŠEREN-NAP)

alkalmából tartandó ünnepségre és fogadásra

2019. február 10-én 14 órára a Szlovének Házába Szentgotthárdra.

A kultúra jelentőségéről Mukics Dusan, szlavista és újságíró beszél.

A rendezvény keretében sor kerül „A Szlovén Rábavidék” című dokumentumfilm bemutatására és vetítésére, valamint a „Rozmaring” ösztöndíjak átadására.

Az ünnepi műsorban közreműködik az EDNA népzenei együttes.

Naš program je podprl Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Programunkat támogatja a Határon Túli Szlovének Hivatala

BLAGOSLOV NA SVETKI SV. BALAŽA

3. februara se katoliška cerkev spomina mučenika, püšpeka sv. Balaža, steri je tak rejšo od zadavitve dejte, ka ma je djau pod brado dvej svečji v obliki križa pa je proso za Božjo pomauč. Blagoslov svetoga Balaža so prejšnjo nedelo dobili porabski verniki tō, na kejni obred v Slovenski vesi.

L.R. Horváth

NOVI ČLANI PRI SAKALOVSKI FOLKLORI

K sakalovski folklorni skupini, ki deluje pod okriljem Zveze Slovencev na Madžarskem, vsak drugi teden prihajata mentorica Dragica Kolarič in harmonikar Boris Velner iz Slovenije. Stokovnjaka že dolga leta usmerjata delo skupine, v kateri pleše precej mladih Sakalovčanov in Sakalovčank.

Pred začetkom vaj smo od predsednika skupine Jožija Illésa izvedeli, da je v Sakalovcih delovala slovenska folklorna skupina že na začetku 70-ih let prejšnjega stoletja, toda po daljšem obdobju je razpadla.

»Proti koncu 90-ih let se je spet rodila želja, da bi ponovno ustanovili folklorno skupino, ki je začela delovati 1997. leta«, je pripovedoval predsednik, ki je zadovoljen s pogoji, v katerih deluje skupina, saj zanjo skrbita

tako Slovenska zveza kot tudi vaška samouprava. Kljub temu da so skupino zaradi študija zapustili nekateri člani, je število konstantno, saj so pridobili nekaj mladih. Vsi trije prihajajo iz družin, kjer folklorna dejavnost ni neznana.

plešejo in tudi družba mi je po godu. Redno prihajam na vaje, da bi vse bolj plesal,« je povedal dijak, ki obiskuje 10. letnik monoštrske gimnazije. Bálint Reibling hodi na strokovno srednjo šolo, obiskuje program gostinstva. Njegov dedek

Novi člani z mentorico Dragico Kolarič in predsednikom Jožefom Illésem

Jázmin Illés je dijakinja monoštrske gimnazije. Kot je povedala, je že dalj časa »kukala«, ko so potekale vaje. Veseli jo, da bo lahko preko plesa spoznala matično državo in tudi šege ter navade, ki so jih že skoraj pozabili. Šestnajstletni Marton Kovacs sledi svojemu bratu, ki že pleše pri skupini. »Všec so mi plesi, ki jih

(István Makoš) je bil ustanovni član sakalovske folklore, v skupini pleše tudi njegova mama. Bálint zelo rad pleše, ima izkušnje tudi z modernimi plesi. Folklorna skupina bo aktivno sodelovala tudi na borovem gostivanju, ki bo v Sakalovcih 2. marca.

L. R. Horváth

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB